

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-252

19/03/2019

ქ. თბილისი

შპს „მტ გრინ ენერჯის“ მიერ წარმოდგენილ, ბორჯომის მუნიციპალიტეტში, მდინარე მტკვარზე 73,8 მგვტ სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (ახალდაბა ჰესი) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს „მტ გრინ ენერჯის“ მიერ სამინისტროში წარმოდგენილი იქნა ახალდაბა ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში. ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობა გათვალისწინებულია სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში, ბორჯომის მუნიციპალიტეტში, მდ. მტკვრის ხეობის 827-726 მ ნიშნულზე შორის. საპროექტო ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე ჰესის წყლის საანგარიშო ხარჯი შეადგენს 90 მ³/წმ, დადგმული სიმძლავრე - 73,8 მგვტ, ელექტროენერჯის საშუალო წლიური გამომუშავება - 342,5 გვტ.სთ.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციით სადაწნეო სადერივაციო გვირაბის სიგრძე იქნება 22870 მ, რომელიც გაივლის მტკვრის ხეობის მარცხენა ფერდობზე. სადაწნეო მილსადენი წყალს მიაწვდის მიწისზედა ჰესის (ზ.დ. 974 მ.) შენობას, სადაც დაგეგმილია ფრენსისი ტიპის სამი ვერტიკალურ ღერძიანი ჰიდროტურბინის დამონტაჟება, ხოლო გამონამუშევარი წყალი გამყვანი არხის მეშვეობით ჩაშვებული იქნება მდ. მტკვარში.

ახალდაბა ჰესის ძირითადი ნაგებობების შემადგენლობაში შედის:

- სათავე ნაგებობები რადიალურ ფარებიანი წყალსაშვი კაშხლით, გვერდითი წყალმიმღებით, გამრეცხი რაბით, ჩამქრობი ჭით და თევზსავალით.
- სადაწნეო კამერა უქმი წყალსაგდებით, სადაწნეო სადერივაციო გვირაბი, გამთანაბრებელი შახტა.
- სადაწნეო-ძალოვანი კვანძი დახრილი სადაწნეო გვირაბით, სატურბინე წყალსატარების სამი ძაფით, ჰესის მიწისზედა შენობით და გამყვანი არხით.

კაშხლის ძირის განთავსება იგეგმება 819.0მ ნიშნულზე და წყლის შეტბორვის სიმაღლე შეადგენს 8 მ-ს. კაშხლის წყალსაშვი ნაწილი შედგება 6 მ. სიგანის ექვსი მალისაგან, რომლებიც ერთმანეთისაგან 2.5 მ სიგანის 5 ბურჯითაა გამოყოფილი. კაშხლის რადიალურ ფარებიანი ნაწილი უზრუნველყოფს მდინარის 8 მეტრით შეტბორვას ზედა ბიეფში. კაშხლის ქვედა ბიეფში, წყალსაშვი ფრონტის გასწვრივ დაგეგმილია ენერჯის ჩამქრობი ჭის მოწყობა (სიგრძით 17.4მ სიღრმით 1.5მ). გამრეცხი წარმოდგენს რკინაბეტონის ორმალიან ნაგებობას, რომელიც აღჭურვილია სარემონტო და მუშა საკეტებით. კაშხლის მარცხენა ბურჯთან დაგეგმილია თევზსავალი ნაგებობის მოწყობა.

საპროექტო წყალმიმღები წარმოადგენს რკინაბეტონის ოთხმალიან ნაგებობას, რომელიც აღჭურვილია სარემონტო და მუშა საკეტებით, ასევე ნაგავდამჭერი გისოსებით. თითოეული მალის სიგანე 6.0მ-ია, რომლებიც ერთმანეთისაგან 2.0მ. სიგანის სამი ბურჯითაა გამოყოფილი. სიღრმული მუშა საკეტის ზომებია $W=6.0\text{მ}$. $H=3.6\text{მ}$. საკეტებს მოემსახურება მცირე ჰიდრავლიკური ამწე.

საპროექტო ჰესის შენობა წარმოადგენს მიწისზედა ნაგებობას (23.6x43.0მ, სიმაღლე 24.0მ). საპროექტო ჰესის შენობა ორმალიანია, მათ შორის პირველი მალი, სადაც განთავსებულია სამანქანე დარბაზი და სამონტაჟო მოედანი, აღჭურვილია ხიდურა ამწით, რომელიც დამონტაჟებულია რკინაბეტონის საკიდებზე მოწყობილ ამწისქვეშა კოჭებზე. მეორე მალი ორსართულიანია და მის პირველ სართულზე განთავსებულია ოპერატორის ოთახი, სანკვანძები, საპოხი მასალებისა და სარემონტო ინსტრუმენტების საწყობები. ხოლო ზედა სართულზე გამანაწილებელი მოწყობილობისა და მართვის ოთახები.

სკოპინგის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით შერჩეული იქნა ჰესის მშენებლობის ალტერნატივა, რაც გულისხმობს, გვირაბის ტრასის სიდიდის გამო (22870მ.) რამდენიმე (ბურღვა-აფეთქების მეთოდით გაყვანის შემთხვევაში სამი, მექანიზირებული მეთოდით გაყვანისას - ერთი) დამატებითი მისასვლელი შტოლნის მოწყობას, რისთვისაც აუცილებელი იქნება ახალი გზების გაყვანა. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, გარდაუვალი იქნება ხეობის ამ მონაკვეთებზე გარკვეული სიგანის, ტყით დაფარული დერეფნის ტერიტორიების ათვისება.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, პროექტირების ამჟამინდელ ეტაპზე არსებული ტექნიკური დოკუმენტაციით და შესაბამისი კოორდინატებით, პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი მიწისქვეშა გვირაბის გარკვეული ნაწილები და პროექტით გათვალისწინებული ინფრასტრუქტურის ზოგიერთი ობიექტი მდებარეობს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე მშენებლობის ეტაპზე გვირაბის გაყვანის პროცესში, აფეთქებითი სამუშაოებისას, აგრეთვე მძიმეწონიანი ტექნიკის მოძრაობისას და გვირაბში მუშაობისას, წარმოშობილი ვიბრაციები, გამოიწვევენ გეოდინამიკური პროცესების გააქტიურებას, რომელთა ხასიათის და მასშტაბების შეფასება შესაძლებელი იქნება მხოლოდ „ტედ“-ით გათვალისწინებული საინჟინრო-გეოლოგიური სამუშაოების შესრულების შემდეგ, ხოლო ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია ჰიდროდინამიკური ვიბრაციები, საექსპლუატაციო სამუშაოებისას წარმოქმნილი ვიბრაციები, გვირაბიდან წყლის ჟონვა და გვირაბის ზემოქმედების ზონაში გრუნტების გაწყლოვანება და ჰიდროგეოლოგიური გარემოს შეცვლა. ასევე მოსალოდნელია გვირაბის გაყვანის და ექსპლუატაციის პროცესში წარმოშობილი რყევები და ვიბრაციები გახდნენ მაპროვოცირებელი ფაქტორები, ისეთი უარყოფითი პროცესებისა, როგორც არის მეწყერი, ზვავი, კლდეზვავი, ეროზია და სხვა. გარდა ამისა, როგორც სკრინინგის ანგარიშშია აღნიშნული, „ტედ“-ის სტადიაზე ჩასატარებელი საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევები ითვალისწინებს არანაკლებ სამი ჭაბურღილის გაყვანას კაშხლის ღერძზე ძირითადი ქანების გახსნით; შტოლნების გაყვანას კაშხლის შეუღლების ადგილებში; 1 კმ-ზე 2 ჭაბურღილის გაყვანას, რომლებმაც უნდა გაიარონ გვირაბის დონე; არანაკლებ სამი ჭაბურღილის გაყვანას ფუნდამენტის (ჰესის შენობის) ძირის ნიშნულიდან არანაკლებ 10-15 მ-ის ჩაღრმავებით.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, I ალტერნატიული ვარიანტის განხორციელებისას არსებობს მდ. მტკვარის მარცხენა ნაპირზე არსებული ლიკანის მინერალური წყაროების კვების წყლის ცირკულაციის გზების გადაკვეთისა და ჰიდროგეოლოგიური რეჟიმის დარღვევის საშიშროება. II ალტერნატიული ვარიანტი მნიშვნელოვნად ნაკლებ

ზეგავლენას მოახდეს ხეობის ჰიდროგეოლოგიურ პირობებზე, თუმცა მას მნიშვნელოვანი ვიზუალური ზეგავლენა ექნება გარემოზე. გარდა ამისა, აღსანიშნავია, რომ გვირაბის გაყვანის პროცესში მოსალოდნელია მნიშვნელოვანი რაოდენობის ფუჭი ქანების დაგროვება. ფუჭი ქანების განთავსებისთვის კი საჭიროა ახალი ტერიტორიების მოძიება. ბორჯომის ხეობა გამოირჩევა სივიწროვით, მჭიდრო განაშენიანებით და ფერდობების შედარებით მაღალი დახრილობით. ასევე მცენარეული საფარის მაღალი დაფარულობით. ასეთ ბუნებრივ პირობებში სანაყაროებისთვის სათანადო ადგილების შერჩევა გართულებულია, ხოლო დიდი რაოდენობით ფუჭი ქანების შორ მანძილზე ტრანსპორტირება დაკავშირებულია მნიშვნელოვან ხარჯებთან და სხვადასხვა გარემოსდაცვით რისკებთან. მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, საპროექტო მოკვლევის ამ ეტაპზე, I ალტერნატივას მიენიჭა უპირატესობა ტექნიკურ-ეკონომიკური თვალსაზრისით.

წარმოდგენილი ანგარიში არ შეიცავს გარემოს დაცვის მიზნით შემოთავაზებული დაგეგმილი საქმიანობისა და მისი განხორციელების ადგილის ყველა გონივრული ალტერნატივის შესახებ ინფორმაციას და არც შერჩეული ალტერნატივა დასაბუთებული გარემოსდაცვითი კუთხით.

წარმოდგენილი shape ფაილებიდან ირკვევა, რომ საპროექტო ჰესის სადერივაციო არხი კვეთს ბორჯომის სახელმწიფო ნაკრძალის 16,7 ჰა ფართობს, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა ზონის 3,8 ჰა და ტრადიციული ზონის 122,9 ჰა ფართობს, ასევე „ევროპის ველური ბუნების და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ“ (ბერნის) კონვენციის შესაბამისად შექმნილ „ზურმუხტის ქსელის“ დამტკიცებულ საიტს (ბორჯომ-ხარაგაული - GE0000010).

„დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლის მე-4 პუნქტის თანახმად დაუშვებელია: ბუნებრივი ეკოსისტემების რღვევა და სახის შეცვლა; ექსპლუატაციის ან სხვა მიზნით რომელიმე ბუნებრივი რესურსის განადგურება (ამოწყვეტა), ამოღება (დატყვევება), რღვევა, დაზიანება (დახეიბრება), შეშფოთება; ტერიტორიაზე ასაფეთქებელი და მომწამლავი ნივთიერებების შეტანა და მენეჯმენტის გეგმით დაუშვებელი საქმიანობა. ამასთან ჰესის სადერივაციო არხის გაყვანა არ არის გათვალისწინებული ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმით. წარმოდგენილი ჰესის და მისი სადერივაციო არხის მშენებლობა ეწინააღმდეგება „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონს და წარმოდგენილ ტერიტორიაზე გავრცელებულ რეჟიმს.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-14 მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტისა და „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად

გ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. გაიცეს შპს „მტ გრიინ ენერჯის“ მიერ წარმოდგენილ, ბორჯომის მუნიციპალიტეტში, მდინარე მტკვარზე 73,8 მგვტ სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (ახალდაბა ჰესი) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება;
2. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „მტ გრიინ ენერჯის“;

3. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „მტ გრიინ ენერჯის“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
4. 5 დღის ვადაში აღნიშნული ბრძანება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ბორჯომის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე;
5. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი